

Asia: VN/13615/2019

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilastokeskuksen yleiset kommentit LVM:n liikenneturvallisuusstrategialuonnoksesta vuosille 2022-2026

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto Liikenne- ja viestintäministeriön liikenneturvallisuusstrategialuonnoksesta vuosille 2022-2026.

Yleisesti Tilastokeskus pitää liikenneturvallisuusstrategialuonnoksen linjauksia, tavoitteita sekä toimenpiteitä hyvinä, joskin haastavana kokonaisuutena. Liikenneturvallisuusstrategia nostaa keskiöön kaikki olemassa olevat liikennemuodot eli koko liikenneturvallisuuden kokonaisuuden. Strategialuonnos kytkeytyy aiemmin kevättalvella 2021 lausuntokierroksella olleeseen Liikenne- ja viestintäministeriön valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, jossa nostettiin yhtenä näkökulmana tiedon hyödyntämisen edistämistä sekä tilastoinnin kehittämistä mm. digitalisaation avulla (esim. digitalisaation mahdollistamat uudet aineistolähteet). Tieliikenneonnettomuuksien tilastointi on keskeinen osa liikenneturvallisuustyötä ja Tilastokeskus tarkasteli liikenneturvallisuusstrategialuonnosta oman roolinsa ja ydintehtävänsä näkökulmasta valtionhallinnossa. Tilastokeskus tuottaa tällä hetkellä Suomen virallisena tilastona tieliikenneonnettomuustilastoa sekä toimeksiannosta vesiliikenneonnettomuustilastoa, joita hyödynnetään päätöksenteon tukena ja eri arviointien mittareina kansallisesti sekä alan kansainvälisessä raportoinnissa (mm. EU-Care).

Tilastokeskus tunnistaa strategialuonnoksessa esitetyt näkökulmat ja kehittämistarpeet liikenneturvallisuuteen liittyvässä tietohuollossa (luku 6.2. Päätöksenteon on perustuttava tietoon). Näistä viime aikoina on ollut keskiössä erityisesti tieliikenneonnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneiden tilastoinnin kehittäminen sekä mikroliikkumisonnettomuuksien tilastointi.

Tarpeista on keskusteltu eri liikenneturvallisuustoimijoiden kanssa pitkään ja samat, strategialuonnoksessa esitetyt ilmiöt nousevat esiin myös kansainvälisesti. Tilastokeskus pyrkii kehittämään vastuullaan olevien tilastojen ajantasaisuutta yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa; tämä edellyttää riittäviä resurssien kohdentamista alan tiedontuotannon tarpeisiin sekä uusien tietovarantojen hyödyntämistä.

Tilastokeskus toteutti yhteistyössä Traficom ja Väyläviraston kanssa vuosina 2019-2021 liikennetilastojen kehittämishankkeen (Liivi-hankekokonaisuus), jonka jatkotyönä on aloitettu selvitystä tieliikenneonnettomuustilaston kehittämiseksi (TK:n lähivuosien kehittämisen tiekartta). Tieliikenteessä tapahtuvien vakavien loukkaantumisten seuranta on tarpeen saada tilastoinnissa vakiinnutettua. Tämän mahdollistamiseksi tarvitaan keinoja tietojen vaihtamiseksi eri viranomaisten välillä sekä koota keskeiset tilastot, analyysit ja tutkimukset yhteen paikkaan helposti saavutettavaksi. On tarpeen arvioida aineistolähteet ja tietojen toimitusfrekvenssi uudelleen ja koota kaikki tieto tieliikenteessä vakavasti loukkaantuneista yhteen. Myös tällä hetkellä käytössä oleva vakavasti loukkaantuneiden -tilastointimenetelmä nähdään tarpeelliseksi tarkistaa ja tarvittaessa päivittää.

Strategialuonnoksessa esitettyjen näkökulmien valossa voitaneen todeta, että yksittäisten, pistemäisten muutosten toteuttaminen nykytilastointiin ei tunnu järkevältä menettelyltä vaan keskiöön tulisi nostaa tieliikenneonnettomuustilaston kokonaisvaltainen kehittäminen, jossa huomioidaan uudet mahdolliset tietolähteet ja saada totuudenmukainen tilannekuva myös pyöräilijöiden, mopoilijoiden, moottoripyöräilijöiden sekä uusien mikroliikkumismuotojen liikenneturvallisuudesta. Nämä vaativat myös tilaston määritelmien ja käytettävien menetelmien uudistamista. Tällä hetkellä etenkin mikroliikkumiseen liittyvä tilastotieto on suurelta osin puutteellista ja hajanaista, koska iso osa mikroliikkumiseen liittyvistä onnettomuuksista ei ole mukana tilastointikäytössä olevissa aineistoissa. Lähdetiedon vaillinaisuus koskee myös pyöräilyä sekä mopoja ja moottoripyöriä. Uudet ja päivitetty aineistolähteet sekä niiden saatavuus ja hyödynnettävyys tilastointitarkoituksiin ovatkin näiden kehittämisessä avainasemassa.

Koko ison kokonaisuuden toimeenpano edellyttää resurssointia sekä vahvennettua yhteistyötä ja strategista ohjausta liikennealan eri toimijoiden välillä. Tilastokeskus ehdottaa, että liikenneturvallisuuteen liittyvää tilastointikokonaisuutta tarkasteltaisiin suhteessa liikenneturvallisuuksstrategialuonnokseen tiiviissä yhteistyössä muiden keskeisten toimijoiden kanssa ja kehittämistyölle osoitetaan sen edellyttämät resurssit. Tilastokeskus kannattaa strategialuonnoksessa mainitun mikroliikkumisen verkoston muodostamista osana asiantuntijaryhmien kokonaisuutta. Tällä hetkellä on jo olemassa useita toimivia asiantuntijayhteistyö-ryhmiä, johon uusi ehdotettu verkosto sopisi linkittää. Tilastokeskus pitää tärkeänä, että näiden tilastotoimeen liittyvien kehittämistoimien osalta varmistetaan hyvä operatiivinen yhteistyö sekä tarvittaessa käynnistetään Liivi-hankekokonaisuuden työtä jatkava kehittämisprojekti alan tiedontuotannon kehittämiseen. Tällöin Tilastokeskus voi omaan perustehtävänsä nojaten aktiivisena kumppanina kehittää liikenneturvallisuuteen liittyvää tilastointia ja edistämään tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa sekä tiedolla johtamista. On myös kiinnitettävä huomiota tilastotoimen tiedonsaannin edellytyksien turvaamiseen digitaalisten tietoaineistojen kehittyessä. Lainsäädäntö sekä lainsäädännön muutostarpeet tiedon

hyödyntämiselle on keskeinen näkökulma tilastoinnissa. Käytössä olevien tietovarantojen on hyvä olla yhteen toimivia sekä yhteensovitettavia. Vuorovaikutteisuus on tärkeää, jotta voidaan välttää päällekkäistä tekemistä.

Laadukkaan ja ajallisesti koherentin tietopohjan kehittyminen ja turvaaminen niin liikenneturvallisuustietojen, eri liikennemuotojen liikennetilastojen, ympäristötilastotietojen kuin viestintätilastojen osalta hyödyttää myös koko liikenteen ison kuvan seurainta.

Tilastokeskus 13.8.2021

Johanna Laiho-Kauranne

ylivohtaja

Tiina Herttuainen

ryhmäpäällikkö

Herttuainen Tiina

Tilastokeskus - Tieto- ja tilastopalvelut, liikenne ja matkailu